

Fobvu la munukhelelo

Tsho anetshelwa hafhu nga Joanne Bloch
Zwifanyiso nga Mieke van der Merwe

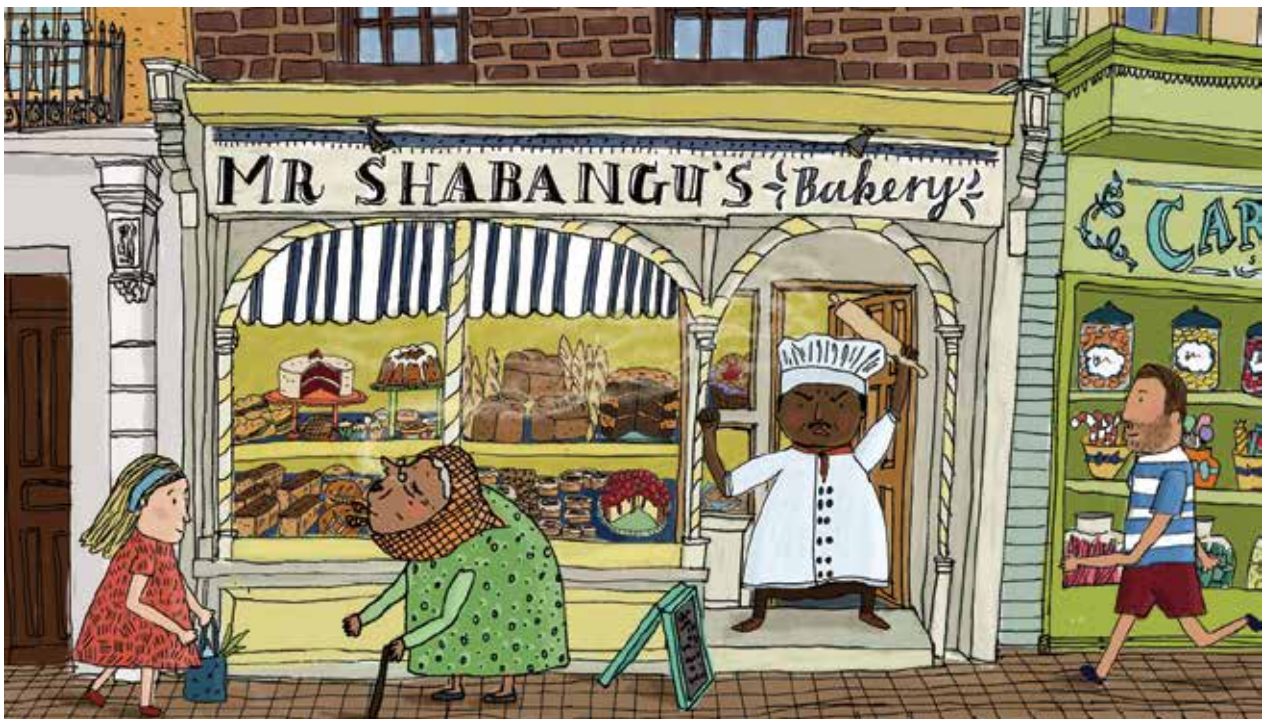
Vho Shabangu vho vha vhe mubaki wa biko afho doroboni thukhu. Matsheloni manwe na manwe vho vha vha tshi vuwa nga awara ya vhuṅa vha suka fuṅauru ya u baka mabantsi, makhekhe na mabisikitsi avho a funeswaho nga maanda. Nga awara ya malo vhadzulapo vha doroboni thukhu vho vha vha tshi khou fhira tsini na bekharani vha tshi ya mishumoni na zwikoloni. Nga tshifhinga itshi makhekhe na mabantsi o vha a tshi vho fhela u bakiwa, na hone u nukhelela havhudi hu tshipfala hu tshi khou bva nga mafasitere a bekharani. Vhathu vhanzhi vho do ya bekharani u renga vhuragane havho. Vho Shabangu vho nweñwela vha tshi sumbedza u takala zwenezwo vha tshi khou vha netshedza mabantsi a sinamoni a u difhelela a dovha a vha matete na mabisikitsi a musuku a dudelaho e a vha a tshifune swa nga maanda afho doroboni thukhu.

Vhanwe vhathu vho vha vha si vha mashudu nga u touralo, ngauri vho vha vha na tshede thukhu, vhathu vha shayaho vha doroboni thukhu vho vha vha tshi kondelwa u renga mabantsi, makhekhe na mabisikitsi a kulaho na ino nga u difha. Zwe vha ita ho vha u diphina nga munukhelelo we wavha u tshi khou bva nga mafasitere a bekharani. Musi Vho Shabangu vha tshi vho

avha vhathu vha tshi khou nukhedza mufhevhe tsini na bekharani, zwo vha sinyusa nga maanda. “Ndi ngani vha tshi khou nukhedza munukhelelo wa u difhelela wanga!” vho divhudza vho sinyuwa. “Uyo ndi munukhelelo wanga. Ndo tou baka, zwenezwo ndi wanga! Arali vhathu vha tshi tama u nukhedza munukhelelo wanga wavhuḁi, vha tea u badela!” Vho femeleka vha ita na u phumula biko kha tshiombe vha sa athu u humela murahu kha oveni uri vha bake vhurotho na dzirolo zwa khasitama dzavho dza tshiswiḁulo.

Hu na muḁwe mekegulu we a vha a tshi funesa munukhelelo we wa vha u tshi bva nga fasiḁere ḁa bekharani matsheloni maḁwe na maḁwe. Avha ho vha hu Vho Ma Shange vhe vhusiku vhuḁwe na vhuḁwe vha vha vha tshiedela kha bannga ye ya vha i phakhani. Vhege dzi si gathi dzo fhiraho, muthu wa mafunda o vha ḁea tshelede uri vha ḁo ḁirengela bantsi ḁa sinamoni. Vho tuwa na bantsi vha ya phakhani vha ḁi ḁanga u ongolo wa nga maanda, vha tshi khou kovhana mathatha a u fhedzisela na zwiḁoni. Nga murahu ha izwo, naho hu uri mukegulu a vhongo vha na tshelede yo linganaho ya u renga vhuragane, vho mbo ḁi elelwa bantsi ḁa u ḁifha. Matsheloni maḁwe na maḁwe vho ḁo tshimbila nga u ongolowa vha tshi fhira bekharani ya Vho Shabangu, vha tshi nukhedza na u ḁweḁwela vho takadzwa nga munukhelelo u rothisaho na nthe.

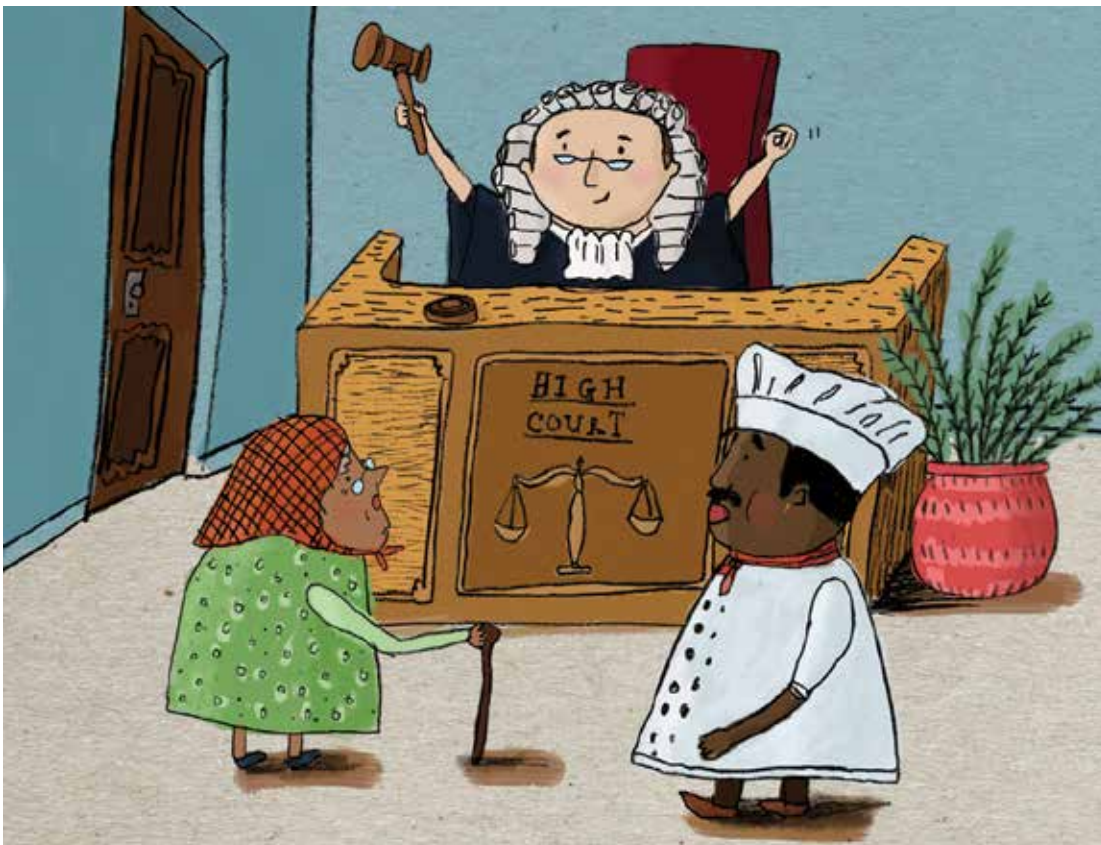
Dzema ḁi swa ḁa Vho Ma Shange ḁo ita uri mubaki vha sinyuwe nga maanda. ḁa tsha ḁa kovhela, vha tou ḁana u sinyuswa ngavho. Mafheloni, nga maḁwe matsheloni a rotholaho nga maanda musi mubaki vho sinyuwa, vha bvela nḁa ha bekhara yavho vha fara mukegulu nga mukonwo.

“Ndi ngani vha tshi tswa munukhelelo wanga!” vho amba. “A vha tshithu vha tou vha fobvu la munukhelelo!” Vha phumula zwanda zwavho nga fasikoṭi, vha i bvula vha i laṭela bekhara. “Ni ṭhogomele bekhara!” vha huwelela muthusi wavho. “Iḽi ndi ḽuvha la u fhedzisela mufumakadzi uyu a ḽiitisaho a tshi tswa munukhelelo wanga!” Nga maipfi aya, vha khwikhwidzela Vho Ma Shange kotho u ya u vhoṅa Muhaṭuli Vho Ngwenya.

Muhaṭuli vho vha vho ḽidzulela kha desike khulwane ya u penya zwenezwi mubaki o sinyuwaho a tshi bvelele ngomu, a tshi khou khwikhwidza Vho Ma Shange vha tetemelaho na u vha vho ḽaḽaho. “Ndi matsheloni,” ho amba muhaṭuli nga ipfi laṅwe li denya, fhedzi Vho Shabangu vho vha vho sinyuwa lwe vha sa kone na u lumelisa.

“Muhulisei,” ho amba Vho Shabangu vho sinyuwa nga maanda, “Ndi khou ṭoda vhulamukanyi! Ndi tama u vula mulandu malugana na mufumakadzi uyu. ḽuvha liṅwe na liṅwe kha vhege tharu dzo fhiraho, u pfuka phanda ha bekhara yanga nga matsheloni-tsheloni musi hu hone munukhelelo wanga u tshi khou nukhelela zwavhuḽisa, a u tswa. Ndi fobvu. Ndi khou ṭoda uri a badele munukhelelo uyo!”

Muhaṭuli a kweta ṭhoho yawe khulwane i re na phanda. A hoṭolanyana. “Zwi a pfala,” o vhudza mubaki. “Vhulamukanyi vhu ḽo itwa.” A rembuluwa a sedza Vho Ma Shange. “Vha na vhugai afho, Vhomme?” o vhudzisa.

“Bonndo fhedzi, Muhulusei,” hu kakamela Vho Ma Shange.

“Zwo luga,” ho amba muhaṭuli, “ndi humbela uri vha nṅekedze yone.”

Nga u ḍiṭukufhadza Vho Ma Shange vha dzhenisa tshanda kha tshikwama tsha dzhesi yo ṭahalaho vha bvisa rannda mbili. Vha dzi ṅekedza muhaṭuli. A dzi dzhia a tshi khou vha livhuwa nga vhulenda. A tshi khou dzi lidza kha feisi yawe khulu, uri dzi lile.

“Iyi ndi khaṭhulo yanga,” o vhudza mubaki. “Tshigwevho tshi tea u lingana na mulandu. Zwenezwo muungo wa mangwende a Vho Ma Shange ndi mbadelo ine vha ḍo i wana ya munukhelelo we mukegulu vha tswa. Ndi vha tamela ḍuvha ḷavhuḍi.”

Mubaki vha sedza vha tshi khou humbula. Zwenezwo, vha tshi vho vhona uri vho vha vho khakha, vha rembuluwa nga u ongolowa vha vha vho bva lufherani. Muhaṭuli a ṅwenwela nga ṅḍila ya u luga kha Vho Ma Shange, a vha ṅekedza tshelede yavho. “Zwino, Vhomme,” o amba a tshi khou bvisa bege ya bammbiri ya burauni kha kuphuthumennde kwawe, “vha nga takalela u ya u ḷa vhuragane na ṅṅe naa? Mabantsi aya a kha ḍi dudela – ndi hafu ya awara tshe nda a renga.”

KHA VHA SUMBEDZE VHUKONI!

- Kha vha ole tshifanyiso tsha Vho Shabangu na bekhara yavho i re na munukhelelo u ḍifhelelaho u bvaho wo hwalwa nga muya. Kana, vha ite phosiṭara i vhambadzaho zwine Vho Shabangu vha baka na u rengisa. Kha vha ole tshiṅwe na tshiṅwe tshi ḍifhelelaho tshine vha humbula uri vha tea u tshi rengisa, vha ṅwale dzina na mutengo wa thengaṅwe iṅwe na iṅwe.

Fobvu la munukhelelo

Tsho anetshelwa hafhu nga Joanne Bloch • Zwifanyiso nga Mieke van der Merwe

Tshifanyiso

Olani tshifanyiso tsha Vho Shabangu na bekhara yavho ine ya khou nukhelela zwithu zwavhuḍi.

U Vhala

Setshani ipfi! Toḍani liḥwe na liḥwe la enea maipfi kha tshiḵori nga murahu ni wanuluse uri liḥwe na liḥwe la eneo maipfi li amba mini: sinyuwa, ḥaḥa, ḍiitisaho, ḍaḍaho, ḍifha, ṭavhanya, musuku, liswa, matsheloni, penya, wavhuḍi.

U Nwala

Itani phostara ni kunguwedze zwine Vho Shabangu vha zwi baka na u zwi rengisa. Olani tshithu tshiḥwe na tshiḥwe tshi ḍifhaho tshine na humbula uri vha a tshi rengisa. Nwalani dzina na mutengo wa tshithu tshiḥwe na tshiḥwe.

Vhutsila

Shumisani fuḵauru ya u tambisa kana vumba ni ite mabantsi, makhekhe na mabisikiti kha bekhara ya Vho Shabangu.

Kushumele

Itani muvhigo wa mafhungo a Thelevishini nga ha zwe zwa itea kha tshiḵori. Ivhani na khaseledzo pfufhi na Vho Shabangu, Vho Shange na muhaṭuli kha muvhigo wa eneo mafhungo.